

U SPOMEN NA IZNIMAN JUBILEJ

SREBRENİK – DUBROVAČKA REPUBLIKA

U organizaciji Bošnjačke zajednice kulture „Preporod Dubrovnik“, kojemu je na čelu gospodar Izet Spahović, u gradu Srebreniku (Tuzlanski kanton), u srijedu, 21. lipnja održana je promocija djela naše sugrađanke, dr. sc. Radmile Šutalo „KRONIKA NESTAJANJA Židovi grada Dubrovnika (1900. – 1950.)“. Ekspedicija se sastojala od kvarteta, uključujući g. Almira Mikija Mustajbašića, profesora kineziologije, koji je bio naš vozač. Sa srebreničke strane, glavni organizator bio je g. Razim Slanjankić, predsjednik Bošnjačke zajednice kulture „Preporod Srebrenik“. Promocija je održana u „Centru za kulturu i informisanje“ s početkom u 20.00. Uvodnu riječ su dali g. Izet Spahović i g. Razim Slanjankić, dok su za stolom bili autorica, dr. sc. Radmila Šutalo te promotori prof. dr. sc. Nermin Tursić i Z. Bazdan. Inače, ovo djelo je rezultat dugogodišnjeg istraživanja izvedenih u sklopu doktorskog studija „Povijest stanovništva“ na Sveučilištu u Dubrovniku, uz mentorstvo prof. dr. sc. Vesne Miović. U umjetničkom dijelu programa promocije, sudjelovao je g. Ahmet Hogić - Beca, poznati glazbenik muzičkog instrumenta koji se zove „saz“. Na kraju svoga nastupa, izveo je skladbu za koju je riječi napisao naš sugrađanin, gospodar Kemal Tursunović Zmaj, rodnom iz susjednog mjesta Gornja Tinja, općina Srebrenik. Skladba nosi naslov „Nema grada ni seir vidika“. U ovoj kompoziciji, koja je zaštitni znak Općine Srebrenik, autor je naglasio višestoljetnu vezu Dubrovnika i Srebrenika. Program promocije vodila je profesorica bosanskog jezika, gospođa Alma Bajraktarević.

BOSANSKI BAN STJEPAN II. KOTROMANIĆ

Inače, organizatori su za datum promocije namjerno izabrali tu srijedu. Naime, toga dana obilježavao se Dan Grada Srebrenika, kada se slavio njegov 675. rođendan a sve je počelo prethodnog dana, kada je u Starom gradu Srebreniku otvorena izložba Muzeja bosanskog kraljevstva iz Cazina pod naslovom „Povelja bosanskih vladara i vlastelina (1189. – 1461.)“, autora dr. sc. Enesa Dedića. A te srijede, toga svečanog dana, sve je počelo u 16.30 s polaganjem cvijeća na središnje spomen-obilježje „poginulim borcima i šehidima u oslobodilačkom ratu 1991. – 1995.“ Cvijeće je položeno i u spomen kosturnicu borcima palim u NOB-u. Nakon toga, u „Centru za kulturu i informisanje“ održana je svečana akademija s početkom u 17.30. Tom prilikom su dodijeljena priznanja zaslužnim pojedincima i kolektivima. Titulu počasnog građanina Srebrenika ponio je g.

Bogić Bogičević. Te srijede, toga svečanog dana, sve je završilo slasnom večerom u „bašći“ Hotela Park, gdje smo se družili sve do iza ponoći. A Grad Srebrenik? Važan je to grad i za nas. Važan je za povijest Dubrovačke Republike. Naime, prvi put se u povijesnim izvorima spominje Srebrenik 15. veljače 1333. Te godine je bosanski ban Stjepan II. Kotromanić (Srebrenik, 1292. – Bobovac, 1353.), stric Tvrtka I. Kotromanića (prvog bosanskog kralja), „pod gradom Srebrenikom“ izdao je tzv. Srebreničku povelju „kojom Dubrovčanima ustupa 'vas Rat, Ston i Prevlaku do vijeka vijekoma' uz novčanu naknadu od 500 perpera (oko 250 dukata). Dubrovčani su tih dana februara koristili banovu dobru volju kojoj je bio razlog rođenje jednog od dva njegova sina (nijedan nije preživio) i banu su tom prilikom donijeli bogate darove.“ Izvor: „SREBRENİK: STARI GRAD – 1333.“, prospekt, Općina Srebrenik; Turistička zajednica Tuzlanskog kantona, sine anno, str. 1.

I NJEGOVA POVELJA DUBROVAČKOJ REPUBLICI

Kako navodi prof. dr. sc. Nermin Tursić u svome znanstvenom radu: „Već 1326. godine pripaja Bosni područje Huma koji je osvojio od srpskog kraja Dušana te teritorij od Neretve do Cetine, veliki dio Dalmacije, i to od Dubrovnika do Splita, a također pripaja i Donje Krajeve, Usoru i Soli. (...) Mimo mjesta potpisivanja u ova razmatranja ulazi njen sadržaj kroz koji je pokazana politička zrelost i racionalnost politike bosanskog bana. Naime, iako mu mnogi danas to zamjeraju i osuđuju upravo zbog tog sadržaja povelje i odricanja teritorija oko Jadrana u Dubrovačkom zaleđu, točnije 'sav Rat i Ston i Prevlaku i otoke koji su oko Rata...' Zbog takvog teksta to izgleda kao stvarna prodaja državnog teritorija, ali je nesumnjivo bila jedna od sasvim isplaniranih političkih akcija. Dokaz takvoj tvrdnji leži u činjenici da je to bio neodrživi prostor za bosansku državu zbog njegovog geopoložaja i etničke strukture stanovništva (koju jasno razlikuje od bosanske čime potvrđuje i bosansku etničku samosvijest) koji su tada (a skoro da se može reći i danas) bile osnov za formiranje državnih granica. Stoga, svjestan principa nemogućnosti održivosti neodrživog, uspio je obezbijediti stalni ekonomski izvor prihoda za bosanski dvor u godišnjoj visini od 500 perpera, od strane Dubrovnika, do 'ZAGORENJA SVIJETA' tj. dao je teritorijalni prostor za određenu ekonomsku ovisnost. Dalje, što je bitno u ovoj povelji, je i uspostava političkog azila (utočišta), u slučaju potrebe bosanskom dvoru, zagarantovanog tekstom povelje 'ako dođe ban Stjepan u Dubrovnik ili njegovi sinovi ili njegovo sjeme do svršetka svijeta muške glave da mu damo stanovati u zidanoj palači, dokle god mu treba ostati bez ikakve najamnine', kao i eksplicitna zabrana utočišta nevjernoj vlasteli

iskazana riječima povelje 'i još se obavezuje dubrovačka općina da ne prima (...) njegovog vlastelina koji mu bude nevjeran i njegovim sinovima i njegovu sjemenu do svršetka svijeta'. Sve to skupa daje novu konotaciju primjene međunarodnog javnog prava u odnosima srednjovjekovne bosanske države sa susjedima.“ Izvor: Nermin Tursić, „Stjepan II Kotromanić vladar političke vizije“, Umjetnička radionica Srebrenik, „Ševak“, broj posvećen rođenju Grada“, Srebrenik, 2023., str. 6-7. A dubrovačka družina, okupljena oko g. Izeta Spahovića i njegovih srebreničkih prijatelja? Ubrzo svi su oni postali i naši prijatelji. U naše nove prijatelje, pored već spomenutog g. Razima, ubrajamo i velikog kozera, g. Esada Dedića Esa, stručnog savjetnika za informiranje i protokol u kabinetu gradonačelnika grada Srebrenika. Toga jutra po promociji, imali smo poziv od obitelji prof. dr. sc. Nermina Tursića i njegove supruge Sanele. Pružili su nam krasno gostoprimstvo u njihovoj velikoj obiteljskoj kući. Profesor Tursić je obnašao i funkciju v. d. gradonačelnika, a bio je i kandidat za gradonačelnika na izborima od prije nekoliko mjeseci. Tom prilikom, razgovarajući o povelji Dubrovačkoj Republici, rekao mi je da je ona „bila pisana na bosanskom i latinskom jeziku“.

TVRĐAVA „SREBRENİK“ GDJE JE PEČATIRANA POVELJA

Potom smo krenuli u obilazak najveće znamenitosti Srebrenika, a to je istoimena srednjovjekovna tvrđava, koja dominira panoramom i predstavlja zaštitni znak ovoga grada. Silazeći s kompleksa tvrđave, od profesora Sadila Mehmedovića i njegove supruge Adnane, dobili smo poziv za posjetu. Već prethodne večeri na promociji upoznali smo se s g Sadilom, koji je i predsjednik „Društva Josip Broz Tito“, što je imalo posebnu vrijednost. Na njihovom posjedu priredio nam je glazbenu poslasticu g. Razim Slanjankić koji nam je toga jutra bio sjajan vodič. Pjevao je i svirao na „sazu“ bosanske narodne pjesme. Posebno nas je obradovao kada je i on, kao i prethodne večeri g. Ahmet Hogić – Beca, odsvirao i otpjevao pjesmu, za koju je impresivne riječi napisao naš gospodar Kemo. „Saza“ se mašio i domaćin, g. Sadil, što je za sve nas bio poseban doživljaj. Na kraju te posjete vratili smo se u „bašču“ krasnog restorana Hotela Park, gdje nas je u dubokoj hladovini starih hrastova s poklonima čekao moj novi prijatelj, elokventni i duhoviti g. Eso Dedić. Tu smo se ponovo pozdravili i s prof. dr. sc. Nerminom Tursićem. Tom prilikom smo upoznali i vijećnicu Gradskog vijeća Grada Srebrenika, gospođu Almu Musić Omerović, koja nas je u ime svoga grada pozvala na objed. A kako smo žurili da stignemo u Sarajevo što prije, ljubazno smo joj se zahvalili. I za oproštaj napravili zajedničku fotografiju. U Sarajevu smo odsjeli u Hotelu „Braća Mujić“. Ujutro smo prvo

posjetili „Zemaljski muzej BiH“ i satima se divili njegovim eksponatima koji se protežu od paleolitika do srednjega vijeka. U kompleksu je i prirodoslovni dio, koji smo obišli. Za pozdrav Sarajevu, odredili smo se za baklavu i limunadu na Bašćaršiji. Sarajevo smo napustili oko 14.00. Na putu prema Gradu, zaustavili smo se u Stocu, koji je bio naša prva stanica kada smo krenuli u srijedu prema Srebreniku. Imao sam želju još jednom razgovarati s prof. dr. sc. Fahrudinom Rizvanbegovićem (zatočenikom Dretelja - kojemu su katili lomili i zube i rebra i očni vid), a kojega sam upoznao još u studenom 1995. na svečanom ručku. Taj lijepi događaj Grad Sarajevo je bio priredio „dubrovačkim intelektualcima“ koji su mu nosili materijalnu pomoć. A Sarajevo je bio prvi, koji je Dubrovniku uputio takvu pomoć koncem 1991. Na žalost, nisam uspio ponovo sresti profesora Rizvanbegovića. Nismo uspjeli ponovo sresti ni g. Ibrahima Mahmutovića, koji je jedno vrijeme branio i za naš „Dubrovnik“. Bio nam je izvrstan vodič u Carevoj džamiji, staroj 500 godina, kada smo se u srijedu ujutro obrela u tom drevnom gradu. No, veliko smo zadovoljstvo imali ponovo sresti g. Zlatka Hadžiomerovića, predsjednika Bošnjačke zajednice kulture „Preporod Stolac“. I on nas je ostavljao na večeri. Nismo mogli, hitali smo k sinjemu moru. Uskoro smo napustili Bosnu i Hercegovinu, preplavljeni krasnim utiscima. A najveći od njih, bio je vezan za spoznaju o povelji bosanskog bana Stjepana II. Kotromanića. Koji nam je, mada stoljećima mrtav – u dva dana snažno, najsnažnije približio našu Dubrovačku Republiku s drevnim i ubavim Gradom Srebrenikom.

Zdravko Bazdan

Ooo

Objavljeno u dubrovačkom „Glasu Grada“, 30. 6. 2023., str. 42. i 43.